

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Матійчук Вікторії Ігорівни «Корекція тілобудови студенток з урахуванням геометрії мас їхнього тіла у процесі фізичного виховання», поданої до захисту на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Актуальність обраної теми дисертації не викликає сумніву, оскільки тілобудова із притаманними їй вираженими статевими, віковими й індивідуальними особливостями припускає її розгляд крізь призму системного підходу як взаємозалежної та взаємозумовленої сукупності морфофункціональних компонентів тіла людини. Фахова література слугує проєкцією набутого наукою досвіду вивчення проблеми корекції тілобудови молоді (зокрема студентської) у процесі фізичного виховання. Проте нерозв'язаним лишається питання розроблення технології корекції тілобудови студенток з урахуванням геометрії мас їхнього тіла у процесі фізичного виховання для підвищення ефективності останнього.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки на 2018–2023 рр. за темою «Сучасні технології формування та збереження здоров'я різних груп населення засобами оздоровчої рухової активності», номер державної реєстрації 0118U004196.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Результати дисертаційного дослідження носять об'єктивний характер, опираються на достатню кількість дослідницького матеріалу, отриманого завдяки використанню великого комплексу сучасних інформативних методів, що відповідають поставленій меті та завданням дисертації. Отримані показники обчислені з використанням методів математичної статистики.

Висновки впливають зі змісту дисертаційного дослідження, їх об'єктивність і новизна не викликають сумніву.

За темою дисертації опубліковано 7 наукових праць, із яких 5 наукових праць опубліковано у фахових виданнях України, 1 – у науковому періодичному виданні іншої держави (Польща) та 1 робота має апробаційний характер.

Наукова новизна: *уперше* сформовано механізми регуляції пози студенток із різним типом тілобудови, як-от: зміщення коливань центру тиску тіла на опорі, амплітуда коливань центру тиску тіла, середній радіус

відхилення коливань центру тиску тіла, лінійна швидкість переміщення центру тиску тіла, довжина переміщення центру тиску тіла в сагітальній і фронтальній площинах, співвідношення лінійної та кутової швидкостей, накопичений кут зсуву; кут відхилення коливань центру тиску тіла, площа переміщення центру тиску тіла, якість функції рівноваги, нормована площа векторограми, коефіцієнт різкої зміни напряму руху, показники спектрального аналізу (частоти й амплітуди різних піків у сагітальній і фронтальній площинах); *уперше* обґрунтовано технологію корекції тілобудови студенток з урахуванням геометрії мас їхнього тіла у процесі фізичного виховання (структуру технології складала мета, завдання, принципи, педагогічні умови й етапи), особливістю якої поставав корекційно профілактичний напрям, що знайшов відображення в розробленні клас-студії «Грація», та можливість на основі її змісту та структури виокремлення критеріїв ефективності останньої; *уперше* розроблено модель характеристик фізичного розвитку студенток 17–18 років із різним типом тілобудови.

Практична значущість дисертаційної роботи передбачає перспективу використання теоретичних положень і методичних розробок останньої в ході організації занять із фізичного виховання. Ідеться про введення авторської технології у процес фізичного виховання студенток із різним типом тілобудови (на основі оперування спектром засобів оздоровчого фітнесу) для розв'язання проблеми покращення їхнього фізичного розвитку.

Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних джерел (172 найменувань), 4 додатків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми досліджень, сформульовані об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження; наукова новизна і практична значущість роботи, представлені особистий внесок здобувача, апробація отриманих результатів дослідження; вказана кількість публікацій.

У розділі **«КОРЕКЦІЯ ТІЛОБУДОВИ СТУДЕНТОК У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА ОРІЄНТИРИ ДОСЛІДЖЕННЯ»** представлений аналіз спеціальної літератури, який засвідчив, що у наукових джерелах відображено н досвід із вивчення проблеми корекції тілобудови молоді (зокрема студентської) у процесі фізичного виховання, проте не вміщено розгляд питання розроблення технології корекції тілобудови студенток з урахуванням геометрії мас їхнього тіла у процесі фізичного виховання для підвищення ефективності останнього.

У другому розділі **«МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ»**

наведено методи, етапи дослідження та відомості про контингент учасників дослідження.

Виконання визначених у дисертаційній роботі завдань передбачало оперування комплексом методів наукового пошуку, серед яких: теоретичний аналіз і узагальнення даних літературних джерел та інформації з ресурсів Інтернету; антропометричні методи дослідження; педагогічні методи дослідження (педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, педагогічне тестування); методи дослідження статодинамічної стійкості тіла студенток; фотознімання й аналіз біогеометричного профілю постави; методи математичної статистики.

Дослідження тривало протягом 2018–2021 рр. й охоплювало чотири етапи.

Аналітико-констатувальний етап (жовтень 2018 – серпень 2019 рр.) передбачав збір теоретичного матеріалу з проблеми корекції тілобудови студенток з урахуванням геометрії мас їхнього тіла у процесі фізичного виховання, осмислення ступеня розроблення останньої у філософській, соціологічній, педагогічній, медичній фаховій літературі, що сприяло увиразненню її актуальності, формулюванню мети, завдань, визначенню об'єкта, предмета, укладанню програми дослідження (алгоритму наукового пошуку), добору відповідних цілям і завданням роботи методів. Окрім того, аналітико-констатувальний етап супроводжувався проведенням понад 150 педагогічних спостережень за організацією занять із фізичного виховання студенток.

Пошуковий етап (вересень 2019 – серпень 2020 рр.) охоплював проведення констатувального експерименту для визначення морфофункціональних особливостей студенток із різним типом тілобудови та геометрією мас їхнього тіла (121 особа 17–18 років із різним типом тілобудови, з яких: мезоморфів – 64, ектоморфів – 35, ендоморфів – 22), а також обґрунтування та розроблення технології корекції тілобудови таких студенток з урахуванням геометрії мас їхнього тіла у процесі фізичного виховання.

Формувальний етап (вересень 2020 – травень 2021 рр.) уможлиблював упровадження авторської технології у процес фізичного виховання студенток 17–18 років із різним типом тілобудови, з яких: мезоморфів – 64, ектоморфів – 35, ендоморфів – 22 особи (n=121). Перетворювальний педагогічний експеримент тривав дев'ять місяців.

Узагальнювальний етап (червень 2021 – вересень 2021 рр.) відводили для обробки накопичених матеріалів, їхнього аналізу й інтерпретації, укладанню загальних висновків і практичних рекомендації, структурного та мовного оформлення тексту дисертаційної роботи. Крім того,

зосереджувалися на оформленні та підготовці дисертації до офіційного захисту.

У третьому розділі **«МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТОК З РІЗНИМ ТИПОМ ТІЛОБУДОВИ ТА ГЕОМЕТРІЄЮ МАС ЇХНЬОГО ТІЛА»** висвітлено дані констатувального етапу педагогічного експерименту.

Результати констатувального експерименту увиразнюють справедливість такого розподілу охоплених дослідженням студенток: 64 особи належать до мезоморфного типу, 35 осіб – до ектоморфного та 22 особи – до ендоморфного соматотипів.

Під час дослідження визначено В. І. Матійчук установлено специфічні особливості соматометричних і соматоскопічних показників тіла та фізичної підготовленості студенток-респондентів із різними соматотипами.

Як узагальнення кількісних даних статодинамічної стійкості тіла дівчат 17–18 років із різними типами тілобудови постає безсумнівною відсутність між ними принципових відмінностей на тлі очевидності таких тенденцій, як наявність найкращих показників стійкості представників усіх досліджуваних груп у ході виконання довільної вертикальної стійки (як тестової вправи) навіть за умови заплучених очей. Утім, ускладнення умов виконання вправ, зокрема тестових завдань «Динамічний тест – рух проти годинникової стрілки» на діагностико-тренажерному комплексі «Sport Kat 650 TS», дівчатам 17–18 років ендоморфного типу тілобудови притаманні гірші порівняно з дівчатами 17–18 років мезоморфного та ектоморфного типів тілобудови.

У четвертому розділі **«СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ТЕХНОЛОГІЇ КОРЕКЦІЇ ТІЛОБУДОВИ СТУДЕНТОК З УРАХУВАННЯМ ОСОБЛИВОСТЕЙ ГЕОМЕТРІЇ МАС ЇХНЬОГО ТІЛА У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»** представлені дані перетворювального експерименту.

В. І. Матійчук Теоретично обґрунтовано та розроблено технологію корекції тілобудови студенток з огляду на геометрію мас їхнього тіла у процесі фізичного виховання. Авторська технологія складалася з трьох етапів, корекційно-профілактичний напрямок який знайшов своє відображення в розробленій клас-студії «Грація», та одинадцяті комплексах фізичних вправ: «Гімнастика суглобів», стретчинг, кардіо комплекс, комплекси фізичних вправ з фітболом, з гімнастичною палицею, з гантелями, з набивним м'ячем та степ-платформою, комплекс фізичних вправ спрямований на вдосконалення вертикальної стійкості тіла студенток. Виокремлено критерії її ефективності, що визначають ступінь її ефективності у процесі фізичного виховання студенток.

Ефективність запропонованої в дисертації авторської технології

доведено шляхом фіксації в ході послідовно перетворювального експерименту статистично значущих змін середніх значень соматометричних показників, гоніометрії, фізичної підготовленості та статодинамічної стійкості тіла студенток.

У п'ятому розділі роботи «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» В.І. Матійчук узагальнює результати дослідження, аналізує повноту вирішення його завдань. Порівнюючи результати власних досліджень з результатами аналогічних досліджень інших авторів, дисертант науково обґрунтовує індивідуальне бачення питань, які стосуються досліджуваної проблеми. Співставлення отриманих результатів з існуючими у науковій літературі дозволяє визначити дані, які підтверджують та доповнюють сучасні знання з досліджуваного напрямку, визначити факти, які встановлено уперше, що дає можливість обґрунтувати наукову новизну дисертаційного дослідження.

Роботу завершують висновки, в яких відображено основні наукові досягнення виконаного дослідження. Висновки сформульовані у вигляді узагальнюючих і конкретних положень і свідчать про вирішення поставлених завдань.

Позитивно оцінюючи наукову працю В.І. Матійчук необхідно зробити деякі зауваження, побажання і визначитися в дискусійних питаннях:

1. В актуальності роботи необхідно було систематизувати матеріал, чіткіше розставити пріоритети при виборі напрямку дослідження.

2. У першому розділі дисертаційної роботи представлено та систематизовано великий спектр наукової проблематики з досліджуваної теми. На нашу думку, даний розділ роботи виглядав би більш аргументовано якби дисертантка підрозділ 1.2. «Стан тілобудови студентів як предмет науково-дослідних практик» розглянула не крізь призму констатації фактів, а існуючого проблемного поля.

3. Авторка іноді надмірно деталізує описання достатньо відомих методів (педагогічні методи дослідження - педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, педагогічне тестування, методи дослідження статодинамічної стійкості тіла студенток).

4. Додаткового роз'яснення вимагає включення до Клас-студії «Грація»: «Студії профілактики порушень постави», «Студії статодинамічної стійкості» та «Корекційної студії».

5. Розділ «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» вимагає корекції з урахуванням результатів досліджень за останні роки, низку положень доцільно перенести до 1 розділу дисертаційної роботи.

6. Четвертий та п'ятий висновки роботи перевантажені цифровими даними.

7. Ряд положень, які висловлені в роботі, вимагають редакційної корективи.

Наведені зауваження, дискусійні питання та побажання не мають принципового значення та не знижують рівень наукових, методичних і практичних здобутків здобувачки.

Висновок. Дисертаційна робота Матійчук Вікторії Ігорівни «Корекція тілобудови студенток з урахуванням геометрії мас їхнього тіла у процесі фізичного виховання» є кваліфікаційною науковою працею, яка виконана здобувачем особисто, відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт, вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти та науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти та науки України № 759 від 31.05.2019) та вимогам Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 979 від 21.10.20 та № 608 від 06.09.2021), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент, завідувач кафедри
кінезіології та фізкультурно-спортивної
реабілітації Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
доктор наук з фізичного виховання
і спорту, професор

В.О. Кашуба

Підпис В.О. Кашуби засвідчую,
проректор з науково-педагогічної
роботи Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
доктор наук з фізичного виховання
і спорту, професор

О. В. Борисова

